

115/1948 Sb.

Zákon

ze dne 28. dubna 1948

o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků tohoto oboru.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Čl. I

§ 1

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodnují zestátněním:

1. podniky a závody v oboru výroby lihovin s výjimkou těch, v nichž se jen pro pěstitele ovoce nebo vína zpracovává výhradně ovoce jejich vlastní tuzemské sklizně nebo vinné matoliny a kvasnice odpadající při výrobě vína z jejich vlastních tuzemských plodin, při čemž se lihovinami rozumějí nápoje získané

a) destilací lihově zkvašených rostlinných cukernatých nebo škrobnatých látek, po případě s přidavkem vody nebo cukru,

b) míšením těchto destilátů s dovolenými přísadami, nebo

c) míšením lihu (ethylalkoholu) s dovolenými přísadami,

2. rafinerie lihu,

3. pivovary,

4. sladovny,

5. mlékárny, jimiž se rozumějí po živnostensku provozované podniky, v nichž se provádí mlékárenské ošetření mléka nebo v nichž se pomocí technického zařízení mléko zpracovává na mléčné výrobky,

6. podniky a závody v oboru výroby umělých jedlých tuků, lisování a extrakce olejů a tuků rostlinného a živočišného původu,

7. podniky a závody v oboru výroby kvasného octa,

8. podniky a závody v oboru výroby škrobu a derivátů škrobu,

9. podniky a závody v oboru výroby a úpravy hroznového vína, pokud nejde převážně o zpracování hroznů vypěstovaných v zemědělském podniku téhož vlastníka,

10. podniky a závody v oboru výroby a úpravy vín ovocných, sladových a umělých, pokud nejde převážně o zpracování plodin zemědělského nebo lesního podniku téhož vlastníka,

11. podniky a závody v oboru výroby silic (éterických olejů) a trestí, provozované po živnostensku,

12. podniky, které po živnostensku provádějí rychlé zmrazování potravin pomocí strojního zařízení,

13. chladírny a mrazírny provozované jako podniky na skladování potravin, vybavené strojním chladicím zařízením, pokud nejde o pomocné zařízení podniku s jiným předmětem podnikání, sloužící převážně provozu tohoto podniku,

14. mlýny, které mají podle skutečného stavu nebo podle údajů uvedených ke dni 1. ledna 1948 v zápisech mlynářského rejstříku u Svazu pro hospodaření obilím v Praze, na Slovensku v rejstříku Mlynářského ústředí při Slovenském mlynářském družstvu v Bratislavě, zařízení pro zpracování a opracování obilí k lidské výživě o úhrnné mlecí délce alespoň 7000 mm nebo ke dni 1. ledna 1948 přidělovací číslo pro obchodní mletí (na Slovensku kontingent obchodního mletí) nejméně 1.000 tun; do mlecí délky započítává se též průměr mlecích kamenů, a to násobitelem 0,75; průměr rexů a podobných vymílacích strojů násobitelem 1,5, mlecí šířka soderů násobitelem 2 a mlecí délka fanalů a fenomů násobitelem 1,5,

15. těstárny vybavené jedním nebo více automatickými nebo poloautomatickými lisy jakéhokolí druhu konstruovanými na celkový výkon alespoň 200 kg těstovin za 1 hodinu,

16. podniky a závody na výrobu vložek z obilí vybavené strojním zařízením, konstruovaným na zpracování alespoň 5 tun obilí za 24 hod.,

17. pekárny, které mají alespoň 40 m čtverečních veškeré pečné plochy včetně plochy přepékací,

18. podniky a závody, v nichž se po živnostensku maso zpracovává na masné výrobky, pokud jsou provozovány pomocí zařízení umožňujícího zpracování alespoň 25 tun masa za měsíc při 25 pracovních dnech a 8hodinové pracovní době, při čemž se masem rozumějí veškeré části poraženého skotu, vepřového a skopového bravu, koz, koní, oslů a mulů, pokud jsou způsobilé k lidskému požívání,

19. mlýny na papriku,

20. všechny ostatní průmyslové a jiné výrobní podniky v oboru potravinářském, pokud počet osob v podniku zaměstnaných nebo činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 padesáti osob. Při zjišťování tohoto počtu rozhoduje součet všech osob, v podniku zaměstnaných nebo činných, bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na majetek státu ani na:

a) podniky a závody, které jsou ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských, zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř.z. , o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev, zřízených podle § 223 a násl. zák. čl. XXVII/1875, o obchodním zákonu, a jsou jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků a závodů uvedených v odstavci 1, č. 1 a 2 a podniků a závodů, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí ministr výživy v dohodě s Ústřední radou odborů, Ústřední radou zemědělců republiky Československé a Ústřední radou družstev, na Slovensku též po slyšení pověřence výživy,

b) podniky a závody, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví svazků lidové správy a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků a závodů uvedených v odstavci 1, č. 1 a 2 a podniků a závodů, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí vláda na návrh ministra výživy, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence výživy,

c) podniky a závody, které ministr výživy v dohodě s ministry financí a zemědělství, na Slovensku též po slyšení pověřenců výživy, financí a zemědělství a pozemkové reformy, vyloučí ze znárodnění, při čemž jejich vlastníků (provozovatelů) zároveň nařídí, aby je trvale zastavili, protože se vláda usnesla, že jejich další provozování není ve veřejném zájmu,

d) podniky a závody na těžbu kuchyňské soli a její další zpracování a úpravu pro odbyt v chemicky nezměněném stavu.

(3) Ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě, které podniky a závody byly znárodněny podle čl. I.

§ 2

(1) Osoby, které jsou povinny prozatím vésti správu znárodněného podniku nebo majetku (§ 6), podají ministerstvu výživy hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr výživy v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem výživy. Hlášení má býti podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného podniku nebo majetku, je povinen připojit k němu své vyjádření.

(2) Dosavadní vlastníci nebo držitelé podniků znárodněných podle § 1 i jiné osoby jsou povinni spolupůsobiti při sestavování účetních závěrek za dobu znárodnění, pokud k tomu budou vyzváni příslušným ústředním orgánem.

§ 3

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1 po dni 1. ledna 1948, znárodně se takový majetek dnem, který určí ministr výživy, na Slovensku po slyšení pověřence výživy, a vyhlásí podle § 1, odst. 3; lhůta k podání hlášení podle § 2, odst. 1 počíná v těchto případech dnem, kdy se splní podmínky pro znárodnění. Jinak platí ustanovení § 2 přiměřeně.

§ 4

Právo zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětvích

znárodněných podle § 1, odst. 1, č. 1 až 4, 6 až 8, 11, 12 a 19 jest vyhrazeno státu. Na návrh věcně příslušného ministra, na Slovensku učiněný po slyšení příslušného pověřence, může vláda toto právo přenést na kteroukoliv právnickou osobu.

§ 5

Majetek znárodněný podle čl. I může ministr výživy v dohodě s ministrem financí a s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení pověřence výživy,

1. přenechatí za náhradu připadající na takový majetek podle § 6

a) podnikům lidové správy, které budou zřízeny **podle zvláštního zákona,**

b) společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným právnickým osobám,

2. převéstí do působnosti jiného ministra, aby jej začlenil do podniků, ústavů nebo zařízení, na něž se jeho působnost vztahuje.

§ 6

Pro znárodnění podle předcházejících ustanovení a důsledky a opatření z něho vyplývající platí ustanovení §§ 4, 5, 5a, 8, 10 a 12 až 21 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění čl. II. Dále platí přiměřeně ustanovení §§ 23 až 32, 35 až 38 a 40 až 47 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění čl. II zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, jakož i ustanovení §§ 5 a 6 zákona č. 114/1948 Sb., při čemž tam, kde podle uvedených ustanovení je dána působnost **ministra** průmyslu, po případě pověřence obchodu a průmyslu, přísluší tato působnost ministru výživy, po případě pověřenci výživy.

Čl. II

Dekret č. 101/1945 Sb. se mění a doplňuje takto:

[Změny byly zapracovány do 101/1945 Sb.]

Čl. III

Ustanovení § 4, odst. 6 dekretu č. 101/1945 Sb. ve znění čl. II lze obdobně užití i na majetek, na který se vztahuje ustanovení čl. IV zákona ze dne 7. dubna 1948, č. 79 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku **vzcházejících. Jde-li** při tom o majetek znárodněný nebo o takový jiný majetek, k jehož znárodnění nedošlo jen v důsledku neplatného majetkově-právního jednání nebo neplatného zásahu z doby nesvobody, hledí se v řízení o náhradě na osoby, které dosáhly pravomocného výroku podle čl. IV, odst. 1 zák. č. 79/1948 Sb., jakoby jim tento majetek byl znárodněn.

Čl. IV

Všechny podniky, o nichž ministr výživy do 22. února 1948 vyhlásil podle § 1, odst. 4 dekretu č. 101/1945 Sb., že byly tímto dekretem znárodněny, byly znárodněny dnem 27. října 1945. O tomto znárodnění platí jinak ustanovení dekretu č. 101/1945 Sb. ve znění tohoto zákona.

Čl. V

Zákon ze dne 11. července 1947, č. 146 Sb., o úpravě některých poměrů v průmyslu cukrovarském, se zrušuje s účinností ode dne 14. srpna 1947.

Čl. VI

U podniků jež byly znárodněny v důsledku změny § 1, odst. 3 dekretu č. 101/1945 Sb. ustanovením čl. II, č. 1, posuzují se právní jednání učiněná v době od 27. října 1945 do 1. ledna 1948 dosavadními vlastníky, u obchodních společností a společenstev výdělkových a hospodářských (družstev) jejich orgány zastupujícími je navenek, jako právní jednání orgánů prozatímní **správy** znárodněného podniku nevyžadující další schválení, s výjimkou převodu podniku, převodu kapitálových účastí a rozdělení zisku, jež jsou platny jen, budou-li dodatečně schváleny **ministerstvem výživy; právo odporovati právním jednáním podle ustanovení § 6** dekretu č. 101/1945 Sb. zůstává nedotčeno; při tom jim lze odporovati do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky o začlenění znárodněného podniku do národního podniku.

Čl.VII

Ministr výživy se zmocňuje, aby upravil a ve Sbírce zákonů a nařízení vyhlásil úplné znění dekretu č. 101/1945 Sb. , jak vyplývá ze změn a doplňků provedených ustanoveními čl. II tohoto zákona.

Čl.VIII

(1) Ustanovení čl. II, č. 1, 2, 5 až 11, 13, 16 až 20, č. 24, pokud jde o § 19, odst. 7 , dále č. 24, pokud stanoví, že přiměřeně platí ustanovení §§ 35 a 40 a § 41, odst. 1 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění zákona č. 114/1948 Sb. a pokud dává nové znění § 23 dekretu 101/1945 Sb. , nabývají účinnosti dnem 27. října 1945. Ustanovení čl. II, č. 27, pokud stanoví, že přiměřeně platí ustanovení § 41, odst. 2 dekretu č. 100/1945 Sb. , ustanovení čl. III, V a čl. VII nabývají účinnosti dnem vyhlášení, ostatní ustanovení, pokud z jejich obsahu nic jiného neplyne dnem 1. ledna 1948.

(2) Tento zákon provede ministr výživy v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v.r.

Gottwald v.r.

Ing. Jankovcová v.r.